

Sodi par ES sankciju pārkāpumiem kļūst bargāki

Kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā sabiedrība ir daudz dzirdējusi par Eiropas Savienības (ES) piemērotajiem ierobežojošajiem pasākumiem jeb sankcijām pret Krieviju un Baltkrieviju. Praksē nereti uzņēmējiem rodas jautājumi par atbildību un riskiem, kas var iestāties sankciju pārkāpumu gadījumos. Sankcijas ir jāievēro pilnīgi visām personām - ne tikai uzņēmumiem un ne tikai Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma subjektiem.

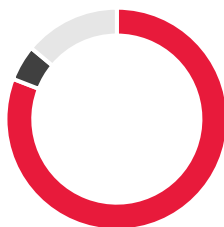
Zināms, ka Krimināllikuma 84. pants paredz kriminālatbildību par Latvijas Republikas nacionālo sankciju, Apvienoto Nāciju Organizācijas, Eiropas Savienības un citu starptautisko organizāciju noteikto sankciju pārkāpšanu. Sodi, kas paredzēti šajā pantā, ir visai bargi - brīvības atņemšana, sabiedriskais darbs vai naudas sods.

Turklāt attiecībā uz juridiskām personām, kas iesaistītas sankciju pārkāpumos, var noteikt piespiedu ietekmēšanas līdzekļus, piemēram, likvidāciju, tiesību ierobežošanu, mantas konfiskāciju vai naudas piedziņu. Arī šie piespiedu ietekmēšanas līdzekļi ir visai ievērojami, piemēram, naudas piedziņas apmērs var sasniegt līdz septiņdesmit pieciem tūkstošu Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu. Naudas izteiksmē tas ir 52 500 000 (piecdesmit divi miljoni pieci simti tūkstoši) euro.

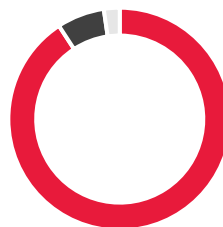
Ņemot vērā, ka normatīvajos aktos noteiktie sodi ir visai bargi, tomēr par īpaši skaļiem gadījumiem, piemēram, cietumsoda piemērošanu fiziskai personai par sankciju pārkāpumu, vēl nav dzirdēts, publikācijas autoram radās interese par reāliem kriminālprocesu ietvaros piemērotajiem sodiem un piespiedu ietekmēšanas līdzekļu izmantošanas gadījumiem, kā arī sodu piemērošanas attīstības tendencēm kontekstā ar ES sankciju tvēruma straujo paplašināšanos kopš 2022. gada 24. februāra. Šāda veida statistika līdz šim konsolidētā veidā nav tikusi publicēta. Ņemot vērā, ka pirmās instances tiesā līdz šim spēkā stājušies tikai daži spriedumi, autors, lai izprastu pārkāpumu būtību, to tendences, kā arī smagumu, pievērsīsies arī to satura analīzei.

IEROSINĀTO KRIMINĀLPROCESU SKAITS

2022

2023

■ VID - 110 ■ VDD - 7 ■ Prokuratūra - 19 ■ VID - 158 ■ VDD - 12 ■ Prokuratūra - 4

PIRMĀS INSTANCES TIESĀ IEROSINĀTO LIETU SKAITS

Gads	Ierosināto lietu skaits
2022	4
2023	18
Kopā	22

NEPABEIGTO KRIMINĀLLIETU SKAITS, KURĀS CELTA APSŪDZĪBA PĒC KRIMINĀLLIKUMA 84. PANTA

Gads	Nepabeigto lietu skaits
2022	5
2023	16
Kopā	21

SPĒKĀ STĀJUŠOS SPRIEDUMU SKAITS

Gads	Nolēmumu skaits
2022	1
2023	6
Kopā	7

Jānis Ciguzis,
zvērināta advokāta palīgs
CAMS, CGSS

SPRIEDUMU APSKATS

- **Rīgas rajona tiesas 2022. gada 28. janvāra spriedums (lietas arhīva Nr. K33-0224-22)
*SIA "Baltijas mediju alianse" lieta***

Atbilstoši iepriekš plašsaziņas līdzekļos izskanējušām ziņām, šajā krimināllietā SIA "Baltijas mediju alianse" (BMA) līdzīpašniekam un BMA Igaunijas pārstāvniecības direktoram par ES noteikto sankciju pārkāpšanu piespriesti naudas sodi, bet BMA un Lielbritānijā reģistrētam uzņēmumam "Baltic Media Alliance Ltd" piemēroti piespiedu ietekmēšanas līdzekļi.

Lietā pēc būtības pārkāpts ES Padomes Regulā Nr. 269/2014 (Regula 269) noteiktais līdzekļu iesaldēšanas ierobežojums. Proti, Regulas 269 2. pantā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir pienākums iesaldēt finanšu līdzekļus un saimnieciskos resursus, kā arī noteikts aizliegums tieši vai netieši sankciju subjektam vai ar to saistītām fiziskām vai juridiskām personām, vienībām vai struktūrām darīt pieejamus finanšu līdzekļus vai saimnieciskos resursus Regulas 269 izpratnē visās ES dalībvalstīs. 2014. gada 30. jūlijā ES iekļāva Juriju Kovaļčuku, kurš ir prezidenta Putina ilggadējs paziņa, to personu sarakstā, pret kurām ar ES Regulu 269 noteiktas sankcijas par Ukrainas teritoriālās integritātes, suverenitātes un neatkarības graušanu.

Kā konstatēts spriedumā, divas fiziskās personas, zinot, ka Jurijs Kovaļčuks ir iekļauts sankciju sarakstā, nodrošināja, ka laika periodā no 2016. gada 1. decembra līdz 2018. gada 20. jūlijam no uzņēmuma BMA norēķinu kontiem AS "Swedbank" uz Lielbritānijā reģistrētā uzņēmuma "Baltic Media Alliance Ltd" Igaunijas kredītiestādes AS "LHV Pank" norēķinu kontiem veiktas 60 transakcijas kopsummā 11 653 350 euro apmērā.

Daļu no minētajiem finanšu līdzekļiem 11 407 251 euro apmērā tālāk tika pārskaitīti uz AS "NMG" (National Media Group) Krievijas Federācijas kredītiestādes "ROSBANK" OAO norēķinu kontu. Tāpat no BMA norēķinu konta, kas atvērts AS "Luminor bank", uz OAO "ROSBANK" kontu tika pārskaitīti vēl 2 615 232 euro, tādējādi kopā uzņēmumam, kurā sankcionētai personai ir būtiska ietekme, tika darīti pieejami finanšu līdzekļi 14 022 583 euro apmērā.

PIEMĒROTIE SODI:

- Divām fiziskām personām piemēroti naudas sodi, katrai 50 minimālo mēnešalgu apmērā - (25 000 EUR)
  - Latvijas uzņēmumam piemēroti piespiedu ietekmēšanas līdzekļi - mantas konfiskācija, kas vērsta pret uzņēmuma arestētajiem finanšu līdzekļiem 3 189 698.35 EUR apmērā
  - Lielbritānijas uzņēmumam piemērots piespiedu ietekmēšanas līdzeklis - naudas piedziņa 50 minimālo mēnešalgu apmērā (50 000 EUR)
- **Rīgas pilsētas tiesas 2023. gada 20. februāra spriedums (lietas arhīva Nr. K77-1597-23/35)
*futbolista pārdošanas lieta***

"Tā ir mācība uz mūžu" - tā izteicies notiesātais biedrības "Riga Football Club" valdes loceklis. Šajā lietā "Riga Football Club" noslēdza līgumu ar Baltkrievijas futbola klubu "Torpedo-BelAZ", kurā starp pusēm nostiprināta vienošanās par 50 000 ASV dolāru pārdot brazīliešu futbolistu Luizu Felipi Veloso Santosu Baltkrievijas klubam.

SPRIEDUMU APSKATS

ES Padomes Regulas Nr. 765/2006 (Regula 765) par ierobežojošiem pasākumiem attiecībā uz Baltkrieviju I. pielikumā 2021. gada 21. jūnijā tika iekļauts uzņēmums “*Belaruski Avtomobilnyi Zavod*” (*BelAZ*) / *OJSC “BELAZ”* (*BelAZ*). BelAZ ir viens no vadošajiem valstij piederošajiem uzņēmumiem Baltkrievijā un viens no lielākajiem lielu kravas auto un lielu pašizgāzēju ražotājiem pasaulē, un nodrošina Lukašenko režīmam ievērojamus ieņēmumus.

Regulas 765 2. pants noteic, ka sankcionēto personu labā liegts tieši vai netieši darīt pieejamus nekādus līdzekļus vai saimnieciskos resursus. Kā teikts tiesas spriedumā, ar saimnieciskajiem resursiem jāsaprot visdažādākos materiālus vai nemateriālus, kustamus vai nekustamus.

2022. gada 31. decembrī “*Riga Football Club*” un “*Torpedo-BelAZ*” noslēdza vienošanos par profesionālā futbolista pāreju no Latvijas kluba uz Baltkrievijas klubu. Vienošanās paredzēja, ka Latvijas klubs nodod 100% visu tiesību uz futbolistu Baltkrievijas klubam, par to saņemot atlīdzību 50 000 ASV dolāru apmērā. Darījums pabeigts tika pabeigts 2022. gada 31. janvārī, kad veikts pārskaitījums 50 000 ASV dolāru apmērā no “*Torpedo-BelAZ*” uz “*Riga Football Club*” norēķinu kontu. Apsūdzētā aizstāvis ar prokuru noslēdza vienošanos par vainas atzīšanu un sodu.

PIEMĒROTIE SODI:

- Fiziskai personai piemērots naudas sods 10 minimālo mēnešalgu apmērā (6 200 EUR)
- Biedrībai noteikts piespiedu ietekmēšanas līdzeklis - mantas konfiskācija arestētajiem finanšu līdzekļiem 50 000 ASV dolāru apmērā
- **Daugavpils tiesas 2023. gada 14. aprīļa spriedums (lieta Nr. 15840042122)**
sliežu ceļa gulšņu lieta

Konkrētajā lietā pārkāptas Regulā 765 noteiktās sektorālās sankcijas - Regulas 765 1.o pants un X pielikums paredz aizliegumu tieši vai netieši importēt Eiropas Savienībā koku un koka izstrādājumus, ja to izcelsme ir Baltkrievija vai tie ir eksportēti no Baltkrievijas, un aizliegumu tieši vai netieši iepirkt koku un koka izstrādājumus, kas atrodas Baltkrievijā vai ir Baltkrievijas izcelsmes izstrādājumi.

Analoģiski noteikumi paredzēti 1.q pantā un XII pielikumā, kas paredz aizliegumu tieši vai netieši importēt Eiropas Savienībā dzelzs un tērauda izstrādājumus, ja to izcelsme ir Baltkrievija vai tie ir eksportēti no Baltkrievijas un aizliegumu tieši vai netieši iepirkt dzelzs un tērauda izstrādājumus, kas atrodas Baltkrievijas vai ir Baltkrievijas izcelsmes izstrādājumi.

2022. gada februārī kāds Latvijas uzņēmums noslēdza līgumu ar Baltkrievijas uzņēmumu, kurā vienojās, ka caur citu Latvijas uzņēmumu kā starpnieku, turpinās iegādāties lietotus koka sliežu ceļu gulšņus kā saliekamas koka būvkonstrukcijas malkas novietnei. 2022. gada augustā, balstoties uz noslēgto līgumu, notika mēģinājums importēt aizliegto kravu Latvijā, ko apturēja Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvalde. Kravā papildus koka sliežu gulšņiem atradās arī naglas. Attiecīgi personām no viņu gribas neatkarīgu iemeslu dēļ neizdevās aizliegtās preces importēt Latvijas Republikā. Prokurors ar apsūdzēto noslēdza vienošanos par vainas atzīšanu un sodu.

PIEMĒROTIE SODI:

- Fiziskai personai piemērots naudas sods 10 minimālo mēnešalgu apmērā (6 200 EUR)
- Juridiskai personai piemērots piespiedu ietekmēšanas līdzeklis - tiesību ierobežošana, nosakot aizliegumu importēt preces no Baltkrievijas uz vienu gadu

SPRIEDUMU APSKATS

- Rīgas pilsētas tiesas 2023. gada 26. jūnija spriedums (lieta Nr. 12502002122)
“Rossiya Segodnya” propagandas lieta

Konkrētās lietas izmeklēšanas ietvaros Valsts drošības dienests aizturēja un tiesa apcietināja fizisku personu par sadarbību ar sankcijām pakļautu Kremļa propagandas resursu - Krievijas federatīvo ziņu aģentūru “Rossiya Segodnya”. Kā norādīts pirmās instances tiesas spriedumā, konkrētā persona, apzinoties, ka pastāv aizliegums tieši vai netieši sankciju subjektam vai ar to saistītām juridiskām personām, vienībām vai struktūrām darīt pieejamus finanšu līdzekļus vai saimnieciskos resursus, noslēdza līgumus ar Krievijas federatīvo ziņu aģentūru “Rossiya Segodnya” un sniedza pakalpojumus - interaktīvu un redaktora darbību attiecībā uz Krievijas ziņu aģentūras tekstuālajiem un multimedijālajiem materiāliem, kas paredzēti izvietojumam “Rossiya Segodnya” nacionālajā mājaslapā, tostarp rediģēja un tulkoja dažādus ziņu tekstus.

Par sniegtajiem pakalpojumiem laika periodā no 2017. gada 10. maija līdz 2019. gada 15. novembrim persona saņēma atalgojumu ne mazāk kā EUR 32 700 apmērā. Tiesa spriedumā norādījusi, ka šādā veidā persona ir nodrošinājusi, ka “Rossiya Segodnya” nostiprina Krievijas nacionālās intereses informatīvajā telpā un ir nodrošinājusi masu informācijas līdzekļu veidošanu, izdošanu un izplatīšanu, kā arī multimedijālu interneta portālu izveidi un to izplatīšanu. Apsūdzētās personas sniegtie pakalpojumi ir uzskatāmi par saimnieciskajiem resursiem Regulas 269 izpratnē, tāpēc, ievērojot, ka “Rossiya Segodnya” vadītājs Dmitrijs Kiseļovs ir iekļauts Regulas 269 I pielikumā, saimnieciskie resursi ir netieši darīti pieejami sankcionētai personai un attiecīgi ir pārkāptas ES noteiktās sankcijas. Apsūdzētais ar prokuru noslēdza vienošanos par sodu.

PIEMĒROTIE SODI:

- Fiziskai personai piemērots naudas sods - sabiedriskais darbs 140 stundu apmērā
- Rīgas pilsētas tiesas 2023. gada 17. oktobra spriedums (krimināllieta Nr. 11840004022)
“Latvijas Propāna Gāzes” lieta

Plašsaziņas līdzekļos pieejamā informācija liecina, ka konkrētajā lietā par sankciju pārkāpšanas mēģinājumu, kas izdarīts 2022. gada 23. maijā, uzņēmumam SIA “Latvijas Propāna Gāze” (LPG) piemēroti piespiedu ietekmēšanas līdzekļi, savukārt kādai fiziskai personai, kas ir bijusi tiesīga pārstāvēt juridisko personu un darboties tās uzdevumā, piemērots naudas sods.

2015. gada 24. februārī Latvijas uzņēmums noslēdzis ilgtermiņa līgumu Nr. 777 par sadarbību ar kādu Baltkrievijas uzņēmumu.

2022. gada 19. maijā šis Baltkrievijas uzņēmums izrakstīja rēķinu Latvijas uzņēmumam par 1800 sašķidrinātās gāzes balonu pārdošanu par summu EUR 64 008. Atbilstoši spriedumā norādītajam, Latvijas uzņēmuma komercdirektors un valdes loceklis ar paraksta tiesībām, ievērojot 2015. gada 24. februāra noslēgtā līguma nosacījumus, iesniedza Baltkrievijas uzņēmuma izrakstīto rēķinu izpildei kredītiestādē. Kredītiestāde konstatēja, ka darījuma priekšmets ir sankcionēta prece un noraidīja darījuma apmaksu.

Kā iepriekš minēts šajā publikācijā, Regulas 765 1.q pants paredz aizliegumu kopš 2022. gada 3. marta importēt tērauda izstrādājumus Eiropas Savienībā, ja to izcelsme ir Baltkrievijā vai tie ir eksportēti no Baltkrievijas, t.i., preces, kurām piešķirts kods Nr. 72 un 73, ja to izcelsme ir Baltkrievija vai tās ir eksportētas no Baltkrievijas Republikas.

SPRIEDUMU APSKATS

Pēc dažām dienām, 2022. gada 23. maijā, Latvijas uzņēmuma komercdirektors un valdes loceklis mainīja rekvizītus iepriekš izrakstītajā rēķinā, un atkārtoti iesniedza rēķinu izpildei kredītiestādei, taču naudas līdzekļi netika pārskaitīti.

Tādējādi konkrētā persona mēģinot iegādāties sankcionētas preces Latvijas uzņēmuma labā, mēģināja pārkāpt Eiropas Savienības noteiktās sankcijas pret Baltkrieviju.

PIEMĒROTIE SODI:

- Fiziskai personai piemērots naudas sods 20 minimālo mēnešalgu apmērā (12 400 EUR)
- Juridiskai personai piemēroti piespiedu ietekmēšanas līdzekļi:
  - Tiesību ierobežošana uz vienu gadu veikt darījumus ar Baltkrievijas uzņēmumiem
  - Naudas piedziņa 40 minimālo mēnešalgu apmērā (24 800 EUR)
  - Mantas konfiskācija, kas vērsta pret 9500 EUR, kas atradās kredītiestādes kontā
- Rīgas pilsētas tiesas 2023. gada 25. oktobra spriedums (lietas arhīva Nr. K77-2464-23/79) *“Rossiya Segodniya” propagandas lieta (2)*

Lieta pēc būtības ir analogiska šīs publikācijas iepriekšējā lapaspusē apskatītajam spriedumam. Kāda fiziska persona laika posmā no 2018. gada augusta līdz 2019. gada novembrim sniedza satura veidošanas un izplatīšanas pakalpojumus Krievijas Federatīvās ziņu aģentūras “Rossiya Segodnya” labā. Tādējādi pārkāpts Regulā 269 noteiktais aizliegums darīt pieejamus saimnieciskos resursus Regulas I pielikumā iekļautajām personām.

PIEMĒROTIE SODI:

- Fiziskai personai piemērots naudas sods 11 minimālo mēnešalgu apmērā (6 820 EUR)
- Rīgas pilsētas tiesas 2023. gada 30. oktobra spriedums (lietas arhīva Nr. K77-3109-23/113) *Bentley lieta*

Šī gada janvāra sākumā plašsaziņas līdzekļos sabiedrība tika informēta par vēl vienu notiesājošu spriedumu ES sankciju pārkāpumu lietā - kāda Latvijas uzņēmuma valdes locekle pārdevusi luksu transportlīdzekli *Bentley Mulsanne Speed* kādam Krievijas iedzīvotājam un par to saņēmusi vienu no bargākajiem sodiem par ES sankciju pārkāpumu.

ES Padomes Regula Nr. 833/2014 (Regula 833/2014) paredz aizliegumu tieši vai netieši pārdot, piegādāt, nodot vai eksportēt XVIII pielikumā uzskaitītās luksu preces, tostarp preces ar kodu 8703 (automobiļi un citi mehāniskie transportlīdzekļi, kas paredzēti galvenokārt cilvēku pārvadāšanai), kuru vērtība pārsniedz 50 000 EUR, jebkurai fiziskai vai juridiskai personai, vienībai vai struktūrai Krievijā vai izmantošanai Krievijā.

2022. gada 10. augustā Latvijas uzņēmuma vārdā kāda fiziska persona, rīkodamās kā valdes locekle, izrakstīja rēķinu par uzņēmumam piederošas automašīnas 112 552.96 EUR vērtībā pārdošanu Kirgizstānas pilsonim un tajā pašā dienā noņēma transportlīdzekli no uzskaites izvešanai no Latvijas. 2022. gada 11. augustā tika aizpildīta eksporta deklarācija un 2022. gada 16. augustā auto tika izvests no Latvijas uz Igauniju un tālāk uz Krieviju caur Narvas-Krievijas robežkontroles punktu. Tur, savukārt, kāds Krievijas pilsonis reģistrēja automašīnu savā īpašumā 2022. gad 27. augustā, tādējādi, tika pārkāptas ES sankcijas. Apšūdzētais noslēdza vienošanos ar prokuroru par vainas atzīšanu un sodu.

PIEMĒROTIE SODI:

- Fiziskai personai piemērots naudas sods 11 minimālo mēnešalgu apmērā (6 820 EUR)
- Juridiskajai personai piemēroti piespiedu ietekmēšanas līdzekļi - naudas piedziņa 180 minimālo mēnešalgu apmērā (111 600 EUR)

AUTORA KOMENTĀRI

Autora ieskatā šajā publikācijā apskatītie spriedumi, kas stājušies spēkā, norāda uz skaidru tendenci - par ES sankciju pārkāpumiem tiek piemēroti arvien bargāki sodi. Piemēram, Bentley pārdošanas lietā piemērotais sods ir 10 reizes lielāks, nekā futbolista pārdošanas lietā. Tajā pašā laikā cietumsods, lai arī noteikts Krimināllikumā, nevienai personai Latvijā līdz šim nav piemērots. Autora ieskatā cietumsods nākotnē visticamāk varētu tikt piemērots par tādiem ES sankciju pārkāpumiem, kuru rezultātā tiešā veidā tiktu veicināta Krievijas militārās kapacitātes veicināšana. Arī Eiropas Savienības līmenī līdz šim piemērots tikai viens cietumsods: Nīderlandē Kāda fiziska persona, izmantojot savus uzņēmumus, organizēja mikročipu un elektropreču eksportu no Eiropas Savienības uz Krieviju.

Tāpat var secināt, ka ierosināto kriminālprocesu skaits 2023. gadā (174) ir ievērojami pieaudzis salīdzinot ar 2022. gadu (136). Autors prognozē, ka 2024. gadā ierosināto kriminālprocesu skaits varētu pieaugt vēl vairāk. Neskatoties uz to, ka tas ir pieaudzis, tiesā nonākušo procesu skaits ir visai mazs - piemēram, 2023. gadā pirmās instances tiesa uzsākusi 18 lietas. Pēc autora domām, iemesls minētajam varētu būt apgrūtināta izmeklēšanas iestāžu starptautiskā sadarbība ar trešajām valstīm, kuras ietvaros atbilstu termiņi praksē ir vidēji no 6 mēnešiem līdz 1 gadam. Turklāt gadījumos, kad, saņemot atbildes no trešajām valstīm ir nepieciešama kāda papildus informācija, iepriekš minētie termiņi tiek būtiski pagarināti.

Pēc autora domām, ES sankciju pārkāpumu lietās Eiropas Savienības Tiesas prakse vēl nav pietiekoši attīstījusies, it īpaši lietās, kas attiecas uz pēdējo divu gadu laikā pieņemtajām jaunajām sankcijām. Tomēr no atsevišķām lietām ir redzams, ka EST, interpretējot tiesību normas, pieturas pie samērīguma principa, kā tas redzams, piemēram, 2023. gada 20. decembra spriedumā lietā Nr. T-233/22 .

Šajā lietā strīds bija par Regulas 833/2014 3.d panta interpretāciju, proti, kādam Krievijas pilsonim aizliedza izmantot viņa privāto pilota licenci, lai vadītu ES gaisa kuģus. Strīdus tiesību norma noteic, ka jebkuram gaisa kuģim, ko ekspluatē Krievijas gaisa pārvadātāji, tostarp kā komercpārvadātāji saskaņā ar vienošanos par koda kopīgu izmantošanu vai bloku rezervēšanu, vai jebkuram Krievijā reģistrētam gaisa kuģim, vai jebkuram Krievijā neregistrētam gaisa kuģim, kas pieder vai ir fraktēts, vai to citādi kontrolē kāda Krievijas fiziska vai juridiska persona, vienība vai struktūra, ir aizliegts nolaisties ES teritorijā, pacelties no tās vai pārlidot to.

Eiropas Savienības Tiesa uzsvēra, ka, lai gan ierobežojumu noteikšana Krievijas personām un vienībām, kas no ekonomiskā vai finansiālā viedokļa kontrolē Krievijā neregistrētu gaisa kuģi, veicina spiediena izdarīšanu uz Krievijas prezidentu un viņa valdību, to pašu nevar teikt par ierobežojumiem, kas noteikti Krievijas fiziskām personām, kuras tikai "pilotē" šādu gaisa kuģi. Tāpēc ir jāuzskata, ka aizliegums nolaisties, pacelties vai lidot virs Savienības teritorijas, kas piemērojams jebkuram gaisa kuģim, kuru "tehniskā vai operatīvā" ziņā kontrolē Krievijas pilsonis, ciktāl tas attiecas arī uz Krievijas pilsoņiem, kuriem ir privātā pilota licence, būtu acīmredzami neatbilstošs attiecībā uz mērķi izdarīt spiedienu uz Krievijas prezidentu un viņa valdību, kas spēj pārtraukt starptautisko tiesību pārkāpumus un saglabāt Ukrainas teritoriālo integritāti. Tāpēc arī aizliegums uz šādām Krievijas personām neattiecas.

Šajā sakarā jāpauž cerība, ka Latvijā kriminālprocesos nākotnē tiks izmantota iespēja vērsties Eiropas Savienības Tiesā ar lūgumu par tiesību normu interpretāciju. Pēc autora domām, EST varētu nepieņemt pirmās instances tiesas secinājumam, piemēram, par to, ka futbolists ir uzskatāms par saimniecisku resursu.

LURSOFT STATISTIKAS DATI UN KOMENTĀRI

Kopumā Eiropas Savienības sankciju sarakstā šobrīd aktīvs ir 4591 ieraksts, no kuriem lielākā daļa - 3620 ir fiziskas personas, bet atlikušie 971 ir dažādas organizācijas. Aptuveni 42% no visiem sankciju sarakstos iekļautiem subjektiem ir t.s. Ukrainas programmas ietvaros, kas vērstas pret Krieviju, reaģējot uz tās īstenoto karu Ukrainā.

2022. gads bijis sankciju noteikšanā "ražīgākais" gads Eiropas Savienības vēsturē, līdztekus sektorālajām sankcijām un preču aprites ierobežojumiem, kopumā sarakstā iekļauti 1739 subjekti, 1035 no tiem pirmo 3 mēnešu periodā pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā - no februāra līdz aprīlim.

Jaunu sankciju noteikšana fiziskām personām un organizācijām aizvadītajā 2023. gadā skaitliski ir būtiski sarukusi - sankcijas noteiktas 808 subjektiem. Bet to skaits vēl joprojām ir liels un sankciju riska uzraudzība turpina būt viens no izaicinājumiem uzņēmējiem. It īpaši tiem, kuri strādā ar piegādātājiem vai klientiem ārvalstīs.

Interesanti, ka mainījies īpatsvars starp organizācijām un fiziskām personām, kuras pagājušajā gadā iekļautas sarakstā. 2022. gadā lielākā daļa - aptuveni 88% no visiem sarakstos iekļautajiem subjektiem bija fiziskās personas. Šādu pieeju - sankcijām pakļaut fizisku personu, īsteno arī citu sankciju piemērotāji, piemēram, OFAC, jo fiziskai personai noteiktās sankcijas attiecas ne tikai uz pašu personu, bet arī tā īpašumā esošajiem uzņēmumiem/juridiskajiem veidojumiem. Savukārt, 2023. gadā Eiropas Savienības sankciju sarakstā fizisko personu skaits ir vairs tikai aptuveni 60% no visiem jaunajiem ierakstiem.

Eiropas Savienības sankciju sarakstos nav atrodams neviens Latvijā reģistrēts uzņēmums. Bet tas neizslēdz risku pārkāpt Eiropas Savienības noteiktās sankcijas arī tiem Latvijas uzņēmējiem, kuri sadarbojas tikai ar vietējiem uzņēmumiem. Jo vairākām sankcijām pakļautām personām tiešā vai netiešā veidā pieder Latvija uzņēmumu kapitāldaļas, vai tie īsteno faktisku kontroli pār tiem. Par to liecina arī dati par uzņēmumiem piemērotajām sankcijām tādos reģistros kā Zemesgrāmata, CSDD, Civilās aviācijas aģentūras un Lauksaimniecības datu centra vestie reģistri, u.c.

2023. gada oktobrī veiktie grozījumi "Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" paredz, ka arī Uzņēmumu reģistram ir jāvērtē tā reģistrēto juridisko personu sankciju riski. Šī brīža publiskotā informācija liecina, ka tieši ar ES sankciju saraksta dažādām programmām reģistrā ir saistīti 29 ieraksti, kuriem norādīts, ka saistībā ar Latvijā reģistrētā uzņēmuma patieso labumu guvēju vai dalībnieku konstatēts sankciju risks.

Šīs publikācijas ietvaros apskatītie dati ļauj secināt, ka 2024. gadā Eiropas Savienības sankcijas visai strauji turpinās paplašināties - gan attiecībā uz personu iekļaušanu tajos, gan arī sektorālās sankcijas, u.c. ierobežojumi. Savukārt, tas nozīmē, ka Latvijas uzņēmumiem ir jāpaliek mundriem un arvien jāgādā par savas darbības tiesiskumu.

SANKCIJU SARAKSTOS IEKĻAUTO PERSONU SKAITS

2022

- Organizācijas - 207
- Fiziskas personas - 1532

2023

- Organizācijas - 255
- Fiziskas personas - 553